

MEŽA UN SAISTĪTO NOZARU ATTĪSTĪBAS PAMATNOSTĀDNES 2014.-2020.GADAM

Arvīds Ozols
ZM Meža departaments
2014.gada 5.decembris.

Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādnes

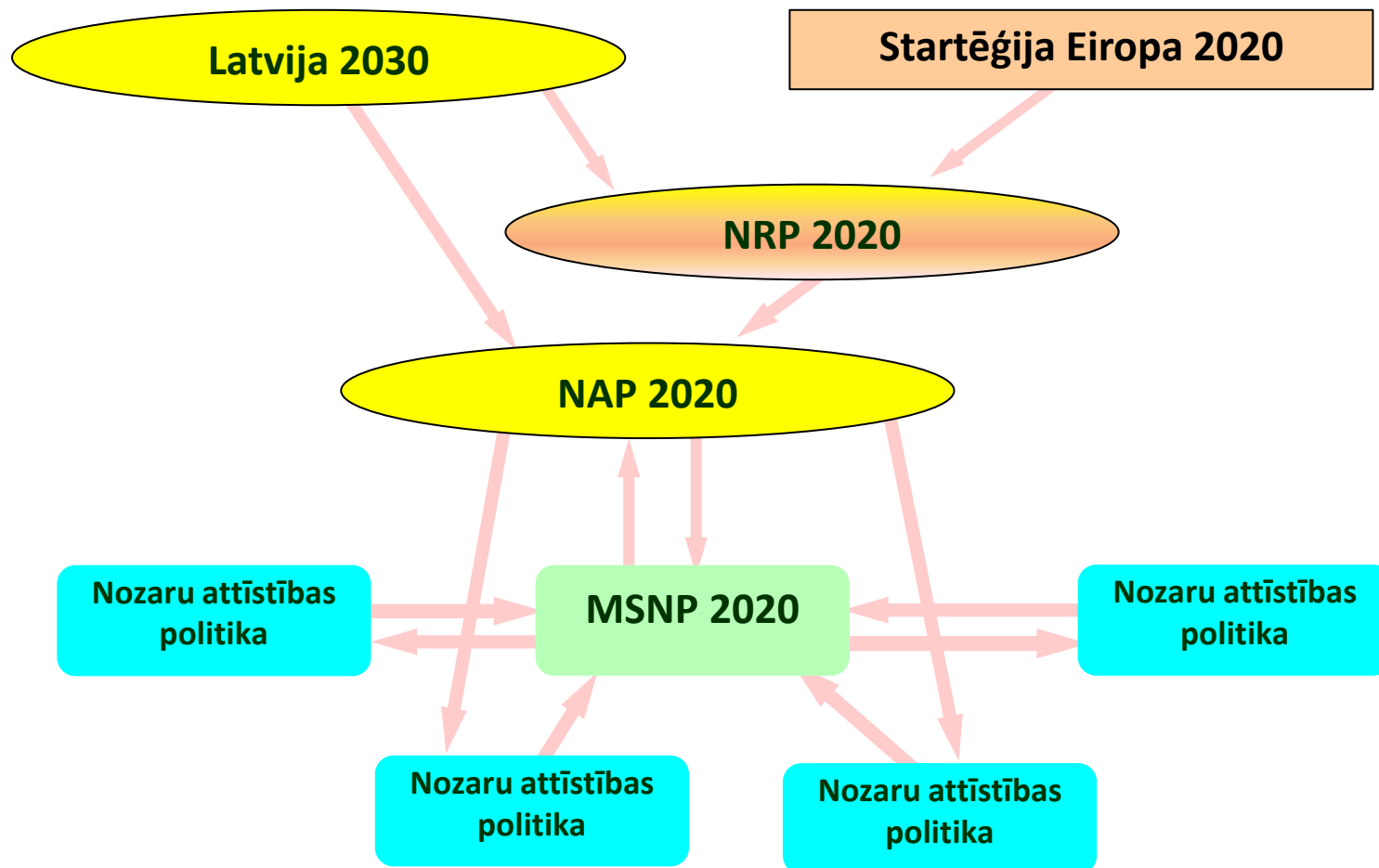
- Pamatnostādņu izstrādes nepieciešamība
- Latvijas un Eiropas Savienības attīstības plānošanas dokumentu ietvars 2020. - 2030.
- Meža nozares Latvijas tautsaimniecībā
- Meža nozares attīstības mērķi
- Galvenie rīcības virzieni un politikas rezultāti
- Turpmākās rīcības plānojums

Pamatnostādņu izstrādes nepieciešamība

- Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādnes apstiprinātas Ministru kabinetā 2006.gada 6.aprīlī
- Valdības deklarācija par Ministru kabineta iecerēto darbību:
Aktualizēsim Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādnes, iestrādājot tajās pamatprincipus koku ciršanas apjoma noteikšanai.
- Latvijas un Eiropas Savienības attīstības plānošanas dokumentu ietvārs 2020. un 2030. gadiem:
 - Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030.gadam
 - Eiropa 2020: Stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei,
 - Latvijas nacionālā reformu programma „ES 2020” stratēģijas īstenošanai
 - Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam
- Nozaru politiku plānošanas dokumentu ietvārs
- Latvijas klimata un enerģijas politikas saistības

Latvijas un Eiropas Savienības attīstības plānošanas dokumentu ietvars

Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020.

➤ MSNP 2020 ieguldījums NAP 2020 mērķu asniegšanā:

mērķis ilgtspējīga Latvijas ekonomikas izaugsme ar pieaugošu valsts konkurētspēju starptautiskajos tirgos

apstrādes rūpniecības ieguldījuma daļa ikp (%)	20
preču un pakalpojumu eksports (% no ikp)	70
produktivitāte apstrādes rūpniecībā (pievienotā vērtība 2000. gada salīdzināmās cenās EUR uz 1 nodarbināto)	15700
dabas resursu izmantošanas produktivitāte (eur uz vienu resursu tonnu)	600

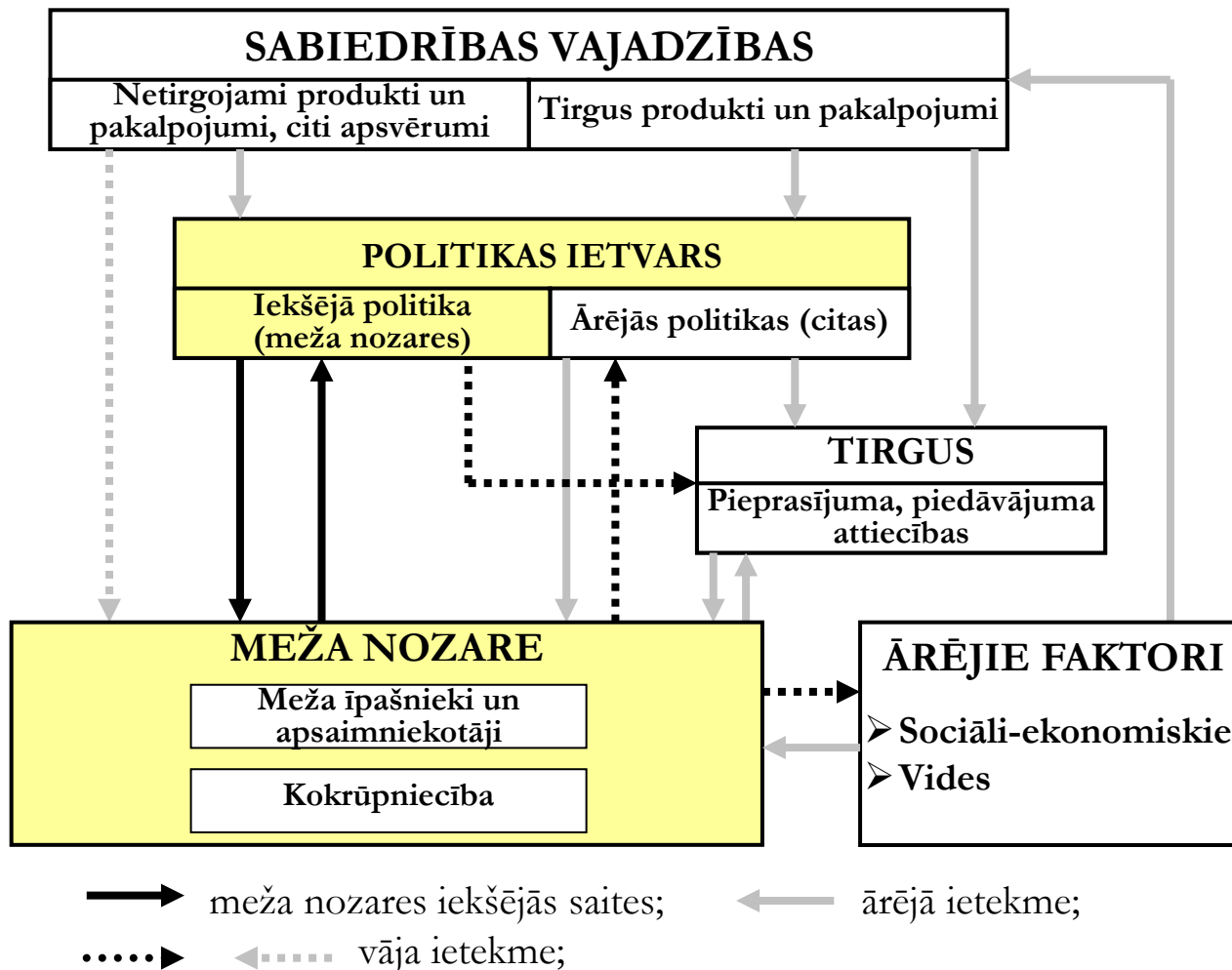
mērķis nodrošināt tautas saimniecībai nepieciešamo energoresursu ilgtspējīgu izmantošanu,

no atjaunojamiem energoresursiem saražotās enerģijas īpatsvars kopējā bruto enerģijas galapatēriņā	40
enerģijas patēriņš iekšzemes kopprodukta radīšanai (kg naftas ekvivalenta uz 1000 eur no ikp)	280
energoatkarība — neto energoresursu imports/bruto iekšzemes enerģijas patēriņš plus bunkurēšana (%)	44,1
tautsaimniecības siltumnīcefekta gāzu emisiju intensitāte (t co2 ekvivalenta/ uz 1000 lvi no IKP)	1,13

mērķis 1 saglabāt dabas kapitālu kā bāzi ilgtspējīgai ekonomiskajai izaugsmei un sekmēt tā ilgtspējīgu izmantošanu, mazinot dabas un cilvēka darbības radītos riskus vides kvalitātei

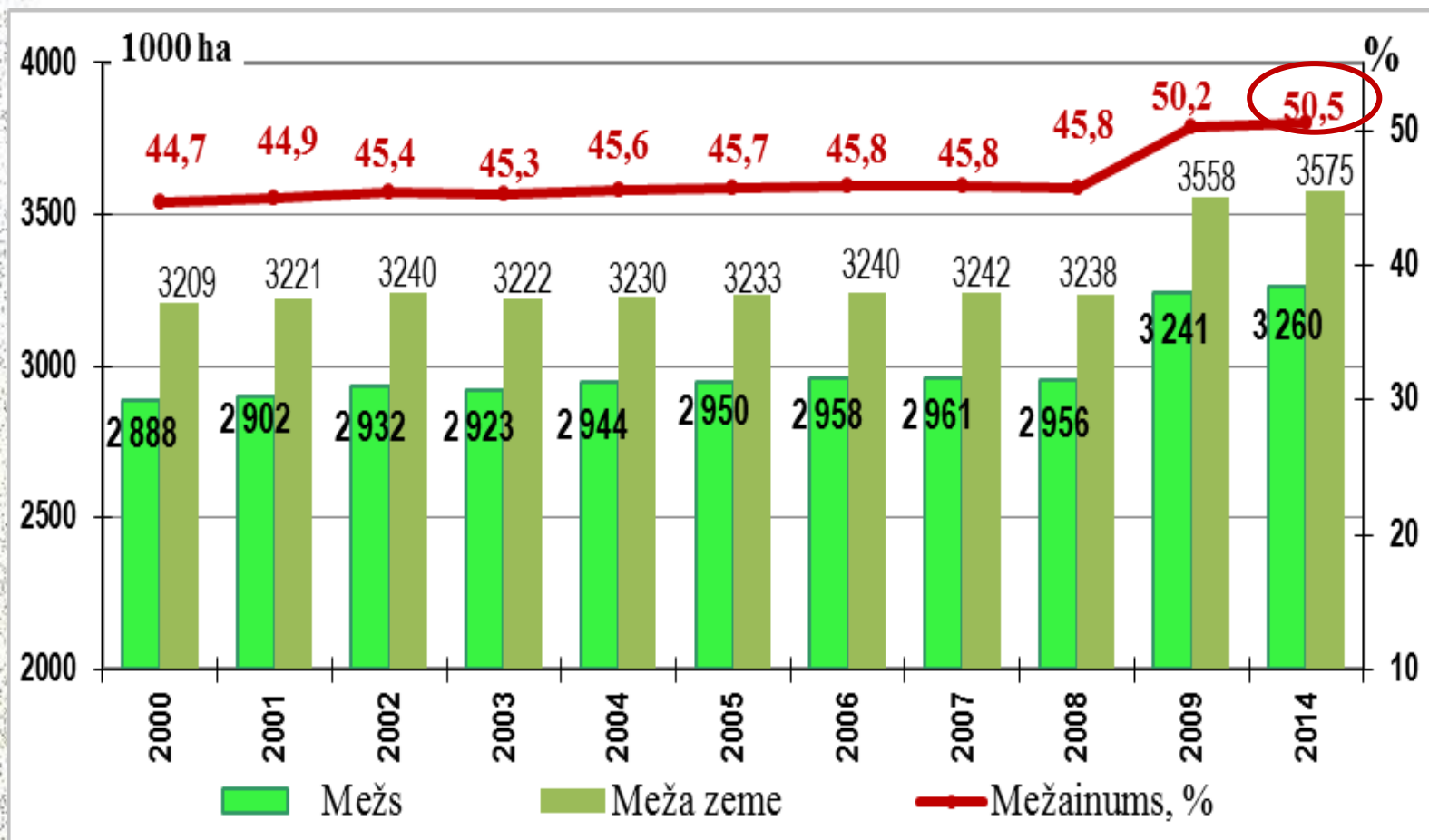
mežainums, % (2030. gadā =55%)	52,7
--------------------------------	------

Attiecības starp sabiedrību un meža nozari

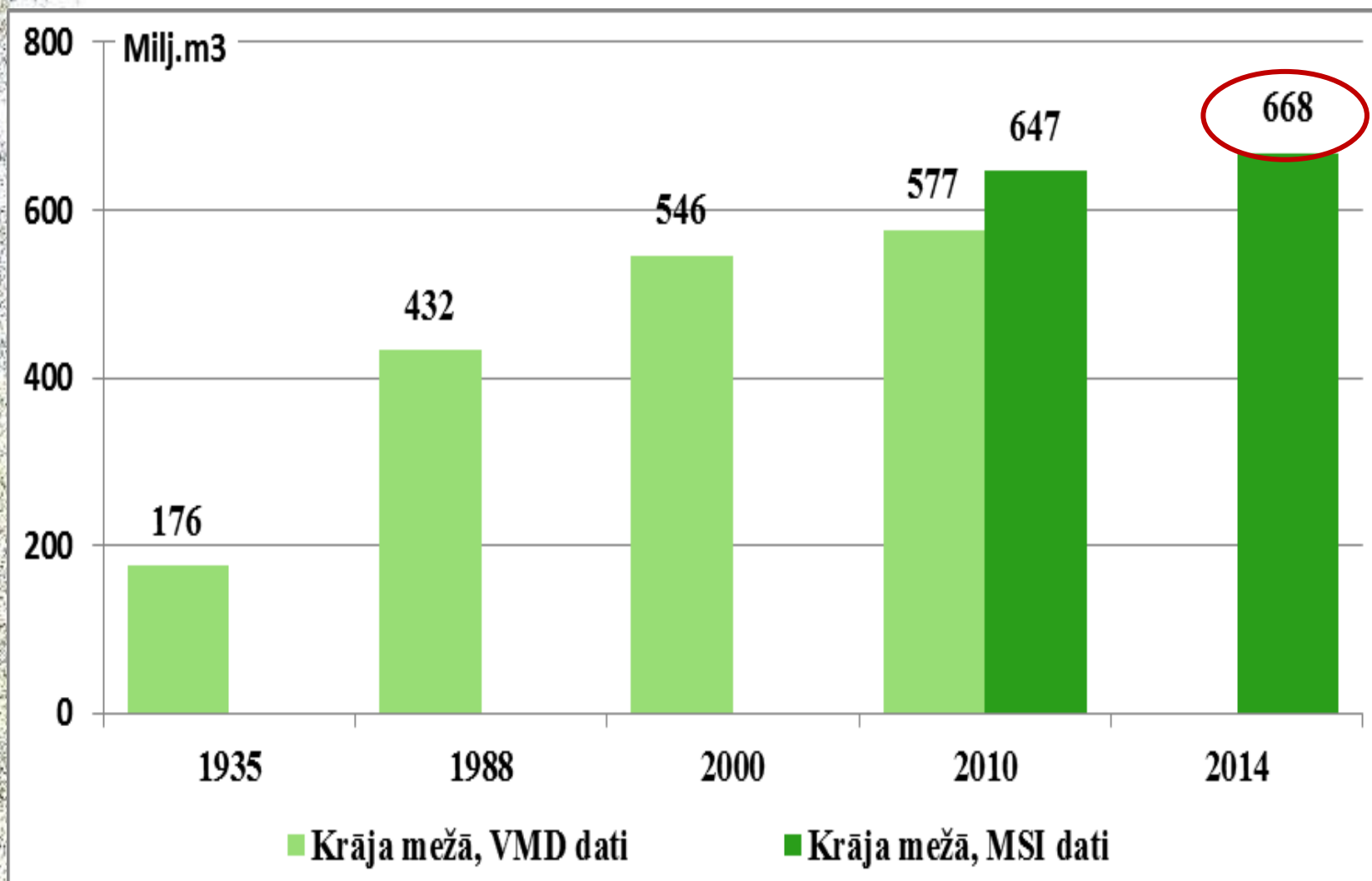

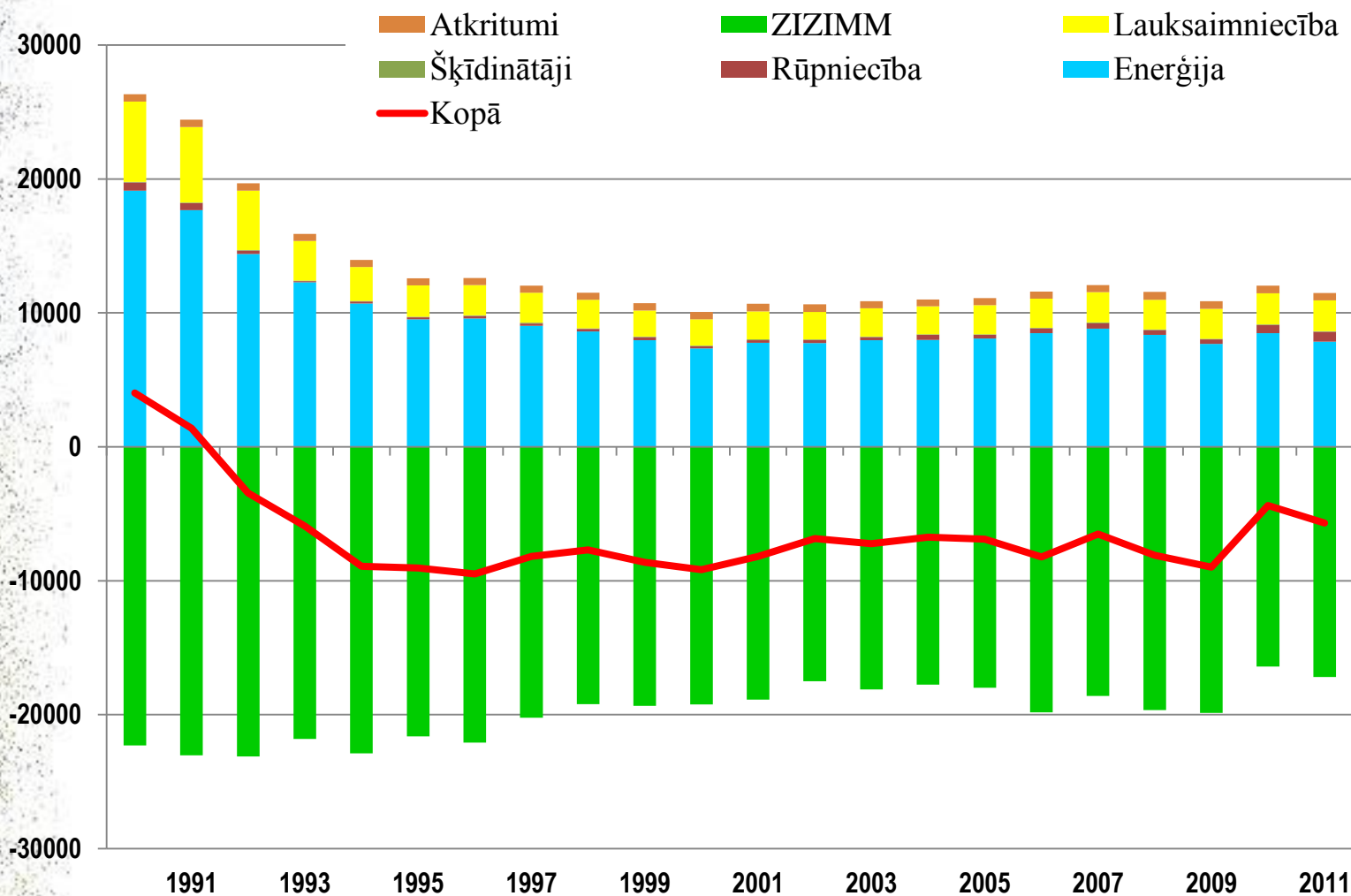
Meža platību dinamika

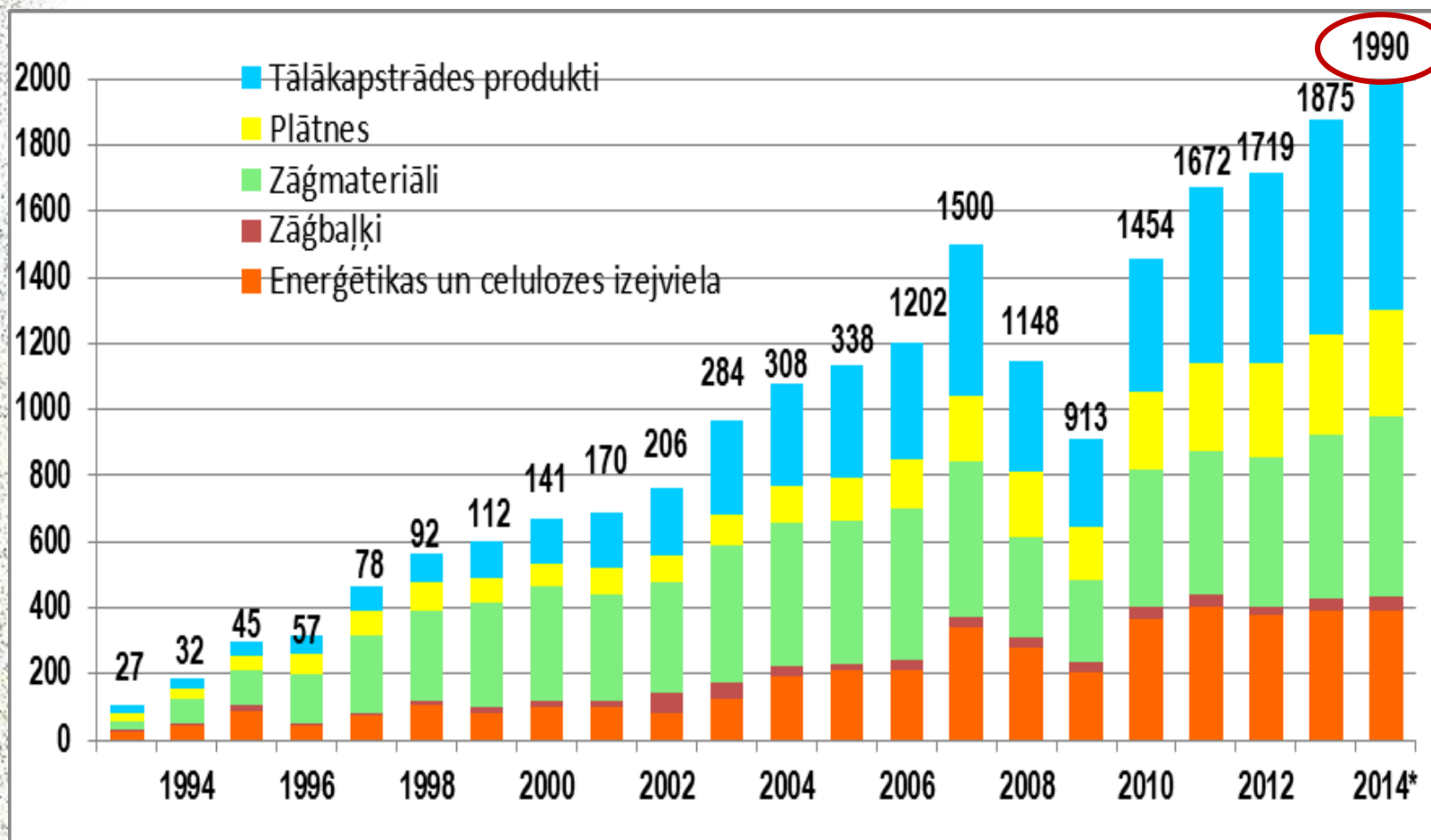
Krājas dinamika

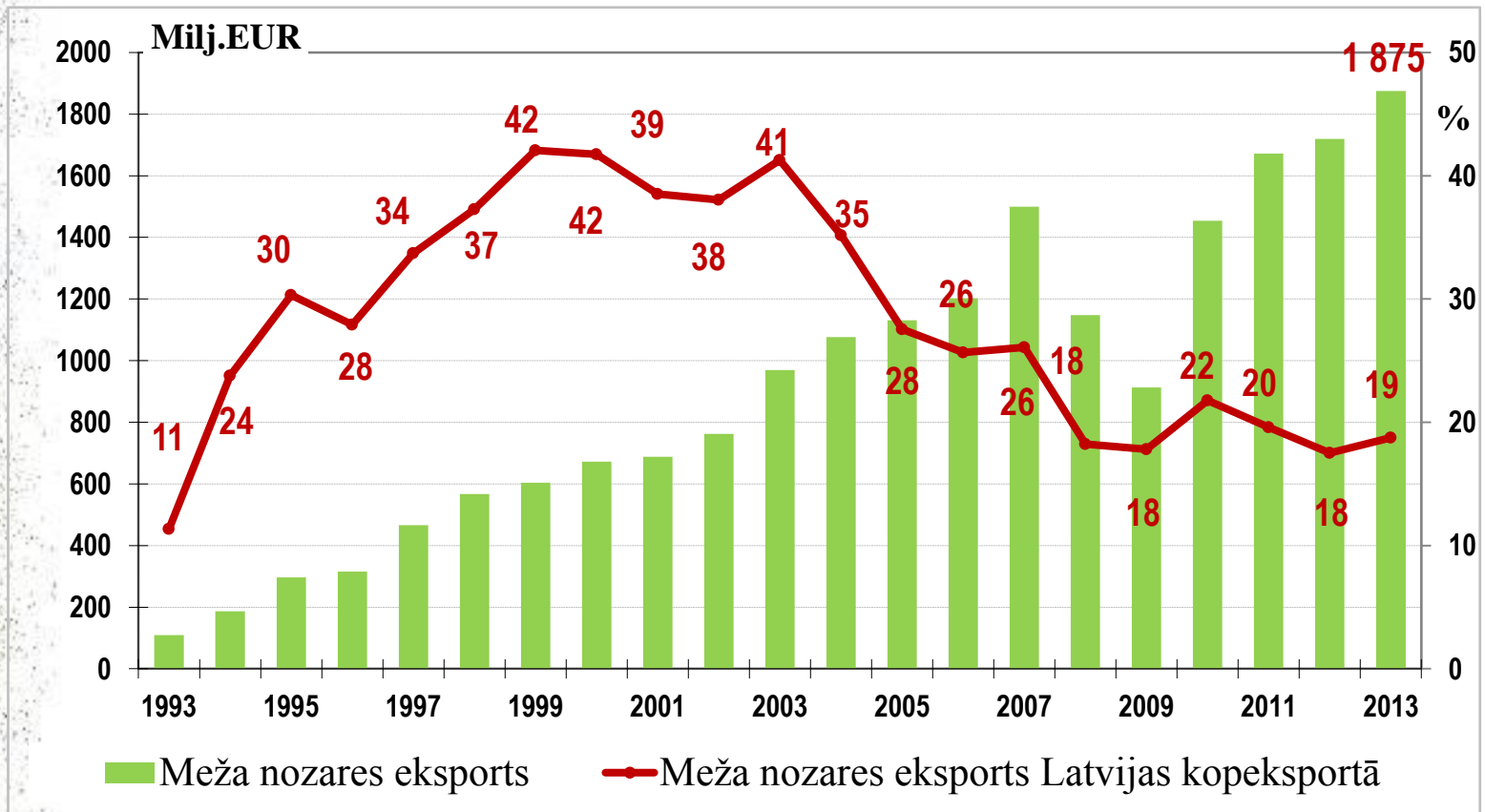
Latvijas SEG emisiju dinamika, NIR 2013

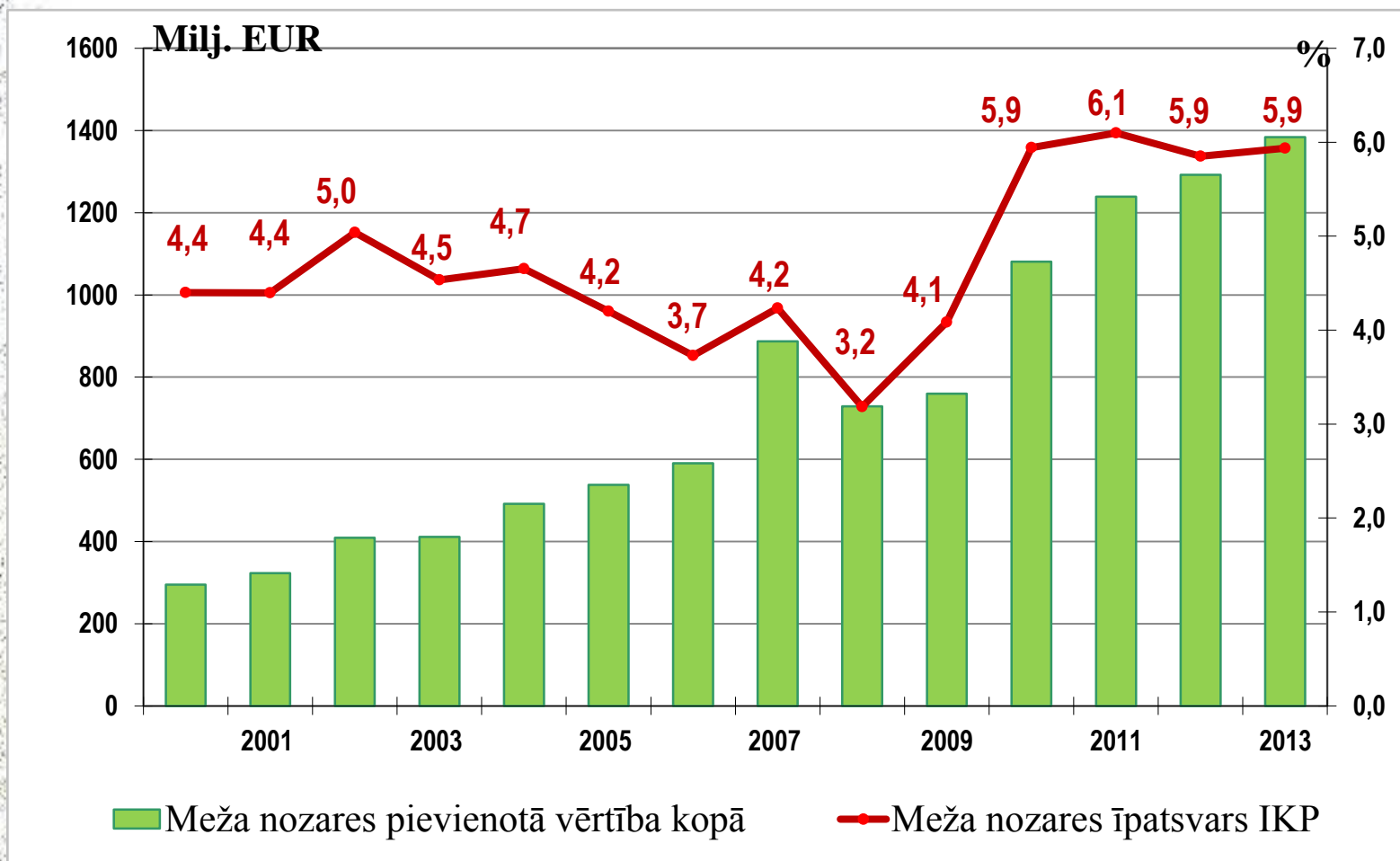
Meža nozares eksporta dinamika

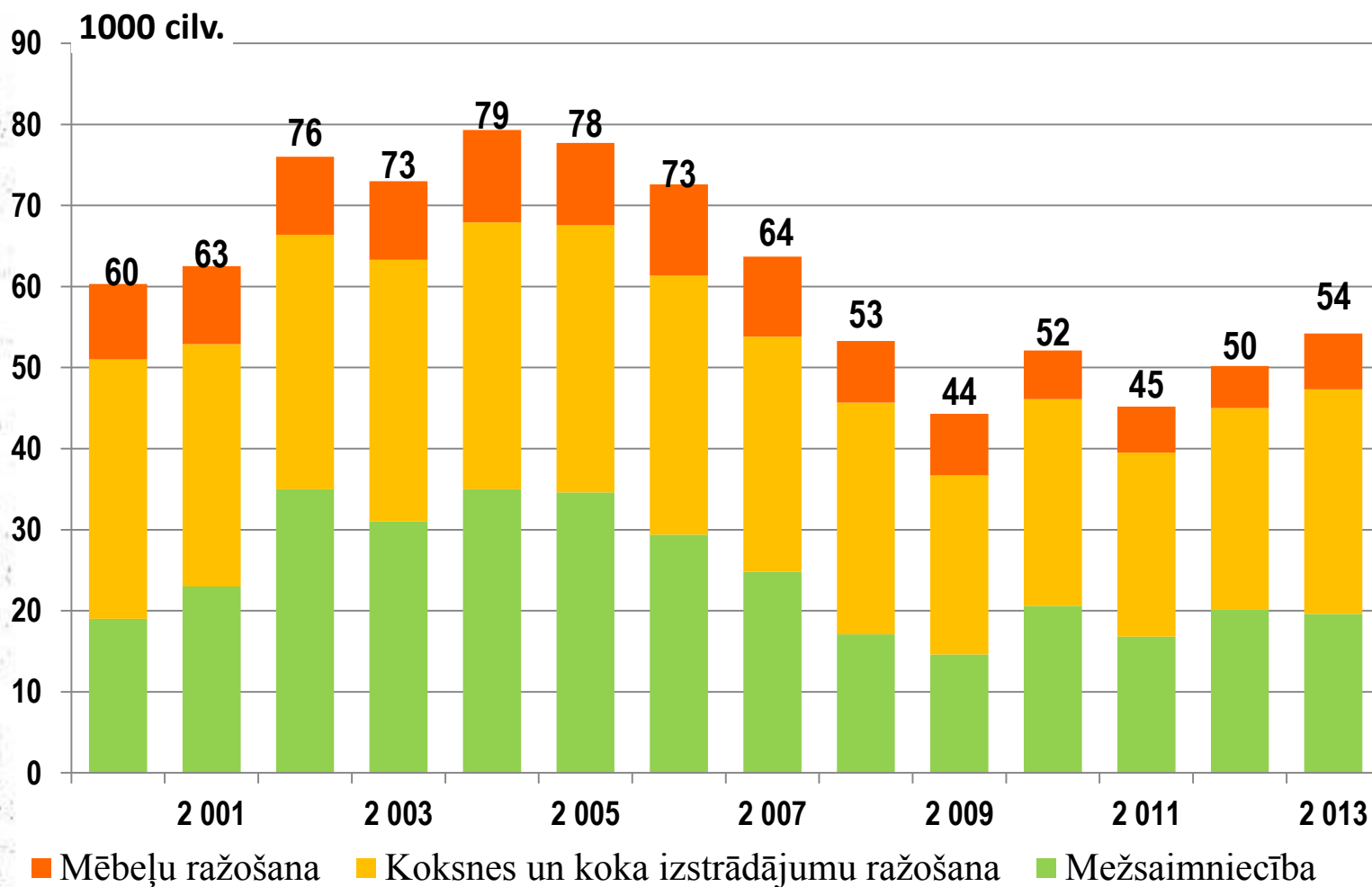
Meža nozares eksports Latvijas kopeksportā

Meža nozares pievienotā vērtība

Nodarbinātība meža nozares

Meža apsaimniekošanu ietekmējošie faktori attīstības tendences

- Pieaug meža, kā koksnes un šķiedras ieguves avota loma pārstrādes rūpniecībā un enerģētikā
- Mežs kļūst pieaugoši nozīmīgs urbanizētās sabiedrības labklājības un veselības veidošanā, kā ainavas, rekreācijas un kultūrvēsturiskā mantojuma elements
- Palielinās nekomerciāliem mērķiem izmantotās mežu platību īpatsvars
- Pieaug meža nozares sociālā loma lauku attīstībā, jo samazinās nodarbinātība lauksaimniecībā
- Klimata pārmaiņas un Latvijas saistības klimata pārmaiņu mazināšanā, kas ietekmēs meža apsaimniekošanu un meža nozares politiku

Meža un saistīto nozaru attīstības mērķi

1. Latvijas mežu apsaimniekošana ir ilgtspējīga un starptautiski atzīta
2. Latvijas meža nozares produkcija ir konkurētspējīga ar augstu pievienoto vērtību un atbilst klienta vajadzībām
3. Meža un saistīto nozaru attīstībai atbilstošs izglītības un zinātniskais potenciāls un cilvēkresursu prasmju līmenis

Problēmas, kas kavē 1. mērķa sasniegšanu (1)

- **meža un meža zemes efektīva apsaimniekošana ir ierobežota, mežsaimniecības potenciāls Latvijā netiek izmantots pilnā apjomā:**
 - mežsaimnieciskie darbi privātos mežos netiek veikti savlaicīgi un labā kvalitātē
 - nepietiekams meža ceļu tīkla blīvums
 - meža meliorācijas sistēma ir nolietojusies un netiek renovēta un rekonstruēta vajadzīgajā apjomā
 - latvijas zinātnes potenciāls mežsaimniecības efektivitātes paaugstināšanā un zināšanu pārnesēi visā meža apsaimniekošanas ciklā (īpaši privātos mežos) šobrīd netiek pilnā apjomā izmantots
 - nav izveidota sistemātiska meža bioloģiskās daudzveidības monitoringa sistēma, lai iegūtu un uzturētu zinātniski pamatotu informāciju par bioloģisko daudzveidību produktīvi apsaimniekotā mežā
 - nav pietiekams finansējums nacionālā meža monitoringa programmai
 - mazu un vidēju meža īpašumu apsaimniekošanas efektivitāte ir ierobežota
 - meža īpašniekiem publiskie pakalpojumi nav pieejami izmantojot mūsdienu it iespējas

Problēmas, kas kavē 1. mērķa sasniegšanu (2)

- **sagaidāms risku pieaugums meža apsaimniekošanā un papildus ieguldījumu nepieciešamība to mazināšanā:**
 - nepieciešams attīstīt meža ugunsnovērošanas sistēmu, uzlabojot un rekonstruējot esošo uguns novērošanas torņus un aprīkojot tos ar attālinātās novērošanas iekārtām
 - meža mašīnas ir novecojušas, jo netiek savlaicīgi investēts to atjaunošanā
 - meža kaitēkļu un slimību dinamikas novērtējums (monitorings)
 - medījamo dzīvnieku uzskaitē un skaita regulācija populācijās
 - ES vienotas sistēmas nodrošināšana koksnes laišanai Latvijas tirgū

Problēmas, kas kavē 2.mērķa sasniegšanu

- **apdraudēta meža nozares konkurētspējas un jaunu koksnes produktu un uzņēmumu attīstība:**
 - kvalificēta darbaspēka ierobežotā pieejamība, elektroenerģijas piegādes izmaksas un cena, ražošanai nepieciešamās infrastruktūra reģionos un citi faktori, kas salīdzinot ar konkurentvalstīm ir nelabvēlīgākā stāvoklī, liedz strauji veikt investīcijas tālākapstrādes produktu ražošanā
 - lai arī ikgadu samazinās, tomēr vēl pastāv negodīga konkurence darbaspēka un pakalpojumu tirgū
 - nepietiekama motivācija uzņēmējdarbībai lauku teritorijās, tostarp darba ražīguma un koksnes tālākapstrādes attīstībai
 - joprojām nepietiekami attīstīta vietējā pārstrāde t.s. papīrmalkas sortimentiem
 - nepietiekams koksnes produktu, izņemot kurināmā, patēriņš vietējā tirgū mazina biznesa uzsākšanas un izaugsmes iespējas mazajiem, vietējā kapitāla uzņēmumiem
 - iespējama nesabalansētība starp produktivitātes kāpināšanu un prognozējamo algu pieaugumu, kas īpaši var skart MVU
 - uzņēmumos netiek pietiekami izmantotas jaunākās tehnoloģijas un zināšanas;

Problēmas, kas kavē 3. mērķa sasniegšanu

- **Izglītības un zinātnes potenciāls, cilvēkresursu prasmes un sabiedrības izpratne nav pietiekamas meža nozarē nosprausto mērķu sasniegšanai:**
 - pētījumi pilnībā nenodrošina meža nozares attīstības prioritātes
 - nepietiekama zināšanu un tehnoloģiju pārnese, ierobežota pētniecības un testēšanas infrastruktūra
 - nozares attīstības vajadzībām daļēji atbilstošas apmācību programmas un infrastruktūra profesionālās izglītības, augstākās izglītības un kvalifikācijas uzlabošanas sistēmā
 - nepietiekama starptautiskās pieredzes apguve jaunajiem speciālistiem
 - nepietiekama sabiedrības izpratne par koksnes kā atjaunojama resursa izmantošanas priekšrocībām
 - nepietiekama zināšanu pārnese un informācija meža īpašniekiem

Rīcības virzieni un politikas rezultāti 1.mērķis

➤ **Meža un meža zemes efektīva un ilgtspējīga apsaimniekošana**

Politikas rezultāti:

- pieaugusi zemes izmantošanas rentabilitāte un pilnveidota meža ilgtspējīga apsaimniekošana, lai nodrošinātu meža resursu pieejamību tagad un nākamajām paaudzēm
- pieaugusi meža īpašnieku kooperācija un pašvaldību iesaistīšanās meža īpašnieku kooperatīvu darbībā
- saglabāts un uzlabots meža ilgtermiņa ieguldījums globālajā oglekļa apritē
- nodrošināta zinātniski pamatotas informācijas ieguve par meža resursiem, zemes izmantošanu un bioloģisko daudzveidību mežā,
- nodrošināta bioloģiskās daudzveidības uzturēšana mežā
- pieaugusi meža īpašniekiem sniegtā publiski pieejamo pakalpojumu kvalitāte
- nodrošināta stabila un prognozējama koksnes resursu pieejamība koksnes produktu ražošanai
- nodrošināta meža apsaimniekošanas atbilstība normatīvo aktu prasībām

Rīcības virzieni un politikas rezultāti 1.mērķis

➤ **Meža apsaimniekošanas risku mazināšana**

Politikas rezultāti:

- nodrošināta koksnes produktu izcelsmes likumības izsekojamība un uzraudzība Latvijas koksnes tirgū
- nodrošināta meža ugunsdrošības uzraudzība pilnā apjomā un preventīvie pasākumi mežsaimniecības risku mazināšanai (kaitēkļi, slimības)
- nodrošināts atbalsts meža atjaunošanai pēc dabas katastrofām
- nodrošināta medību saimniecības koordinācija

Rīcības virzieni un politikas rezultāti 1.mērķis

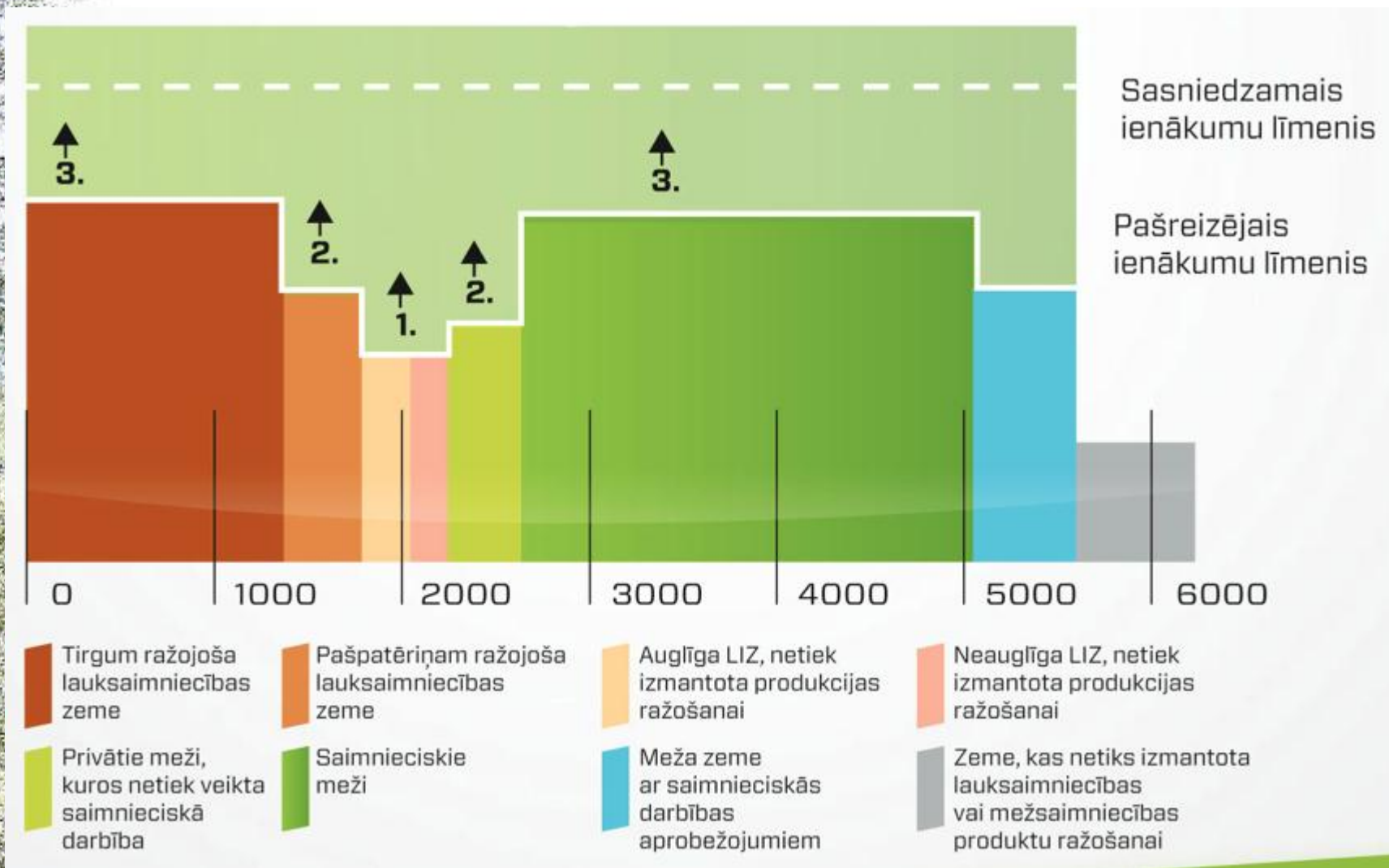

➤ **Meža apsaimniekošanas risku mazināšana**

Politikas rezultāti:

- nodrošināta koksnes produktu izcelsmes likumības izsekojamība un uzraudzība Latvijas koksnes tirgū
- nodrošināta meža ugunsdrošības uzraudzība pilnā apjomā un preventīvie pasākumi mežsaimniecības risku mazināšanai (kaitēkļi, slimības)
- nodrošināts atbalsts meža atjaunošanai pēc dabas katastrofām
- nodrošināta medību saimniecības koordinācija

Zemes izmantošana iespējas

Rīcības virzieni un politikas rezultāti 2.mērķis

➤ **Meža nozares konkurētspējas attīstība**

Politikas rezultāti:

- meža nozares apstrādātas koksnes produkcijas eksports ik gadu pieaudzis par 5%
- ieviesti godīgas konkurences priekšnoteikumi darbaspēka tirgū
- pieaudzis kokrūpniecības augstas pievienotās vērtības produkcijas īpatsvars koksnes tālākapstrādes produktu ražošanā lauku teritorijās
- palielinājies darba ražīgums, pārejot uz jaunākās paaudzes tehnoloģijām un iekārtām
- pieaudzis koksnes produktu patēriņš vietējā tirgū, t.sk. valsts un pašvaldību pasūtījumos

Rīcības virzieni un politikas rezultāti 3.mērķis

➤ **Meža nozares zinātnes attīstība**

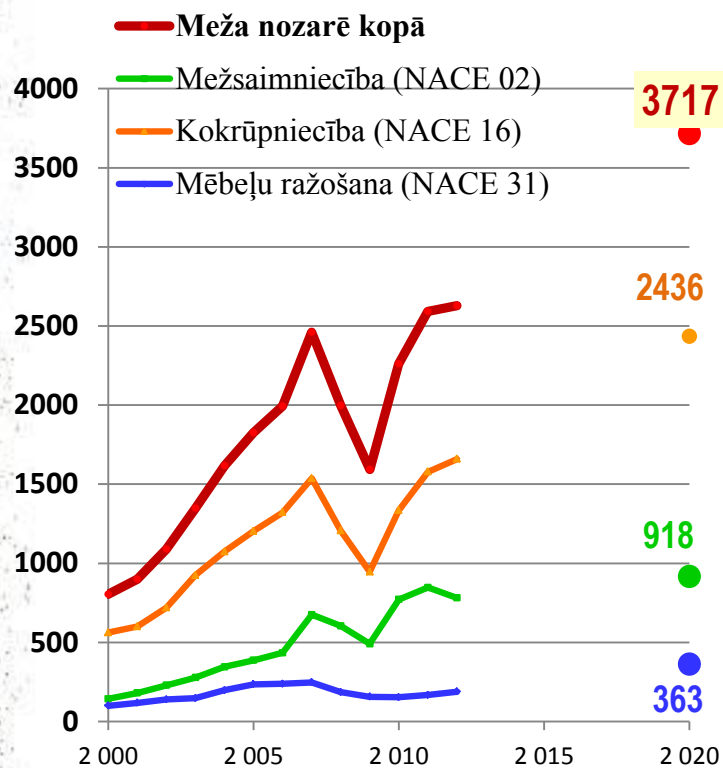
Politikas rezultāti:

- zinātnieki pētījumi, t.sk. zināšanu pārnese, zināšanu apmaiņa un sadarbība ar ārvalstu Z&A centriem koncentrēti Latvijas meža nozares attīstībai prioritārajos pētījumu virzienos Viedās specializācijas sstratēģijas definētajās Bioekonomikas nišās
- nodrošināta valsts zinātnisko mežu pieejamība meža zinātniskās izpētes, izglītības un tālākapmācības attīstībai
- veikta zināšanu un tehnoloģiju pārnese meža nozarē, t.sk. ražošanas blakusproduktu (skaidu, šķeldas, mizas u.c.) ekonomiski pamatotai izmantošanai
- attīstīta mežsaimniecības, kokrūpniecības, koksnes ķīmijas un mēbeļrūpniecības pētniecības un testēšanas infrastruktūra

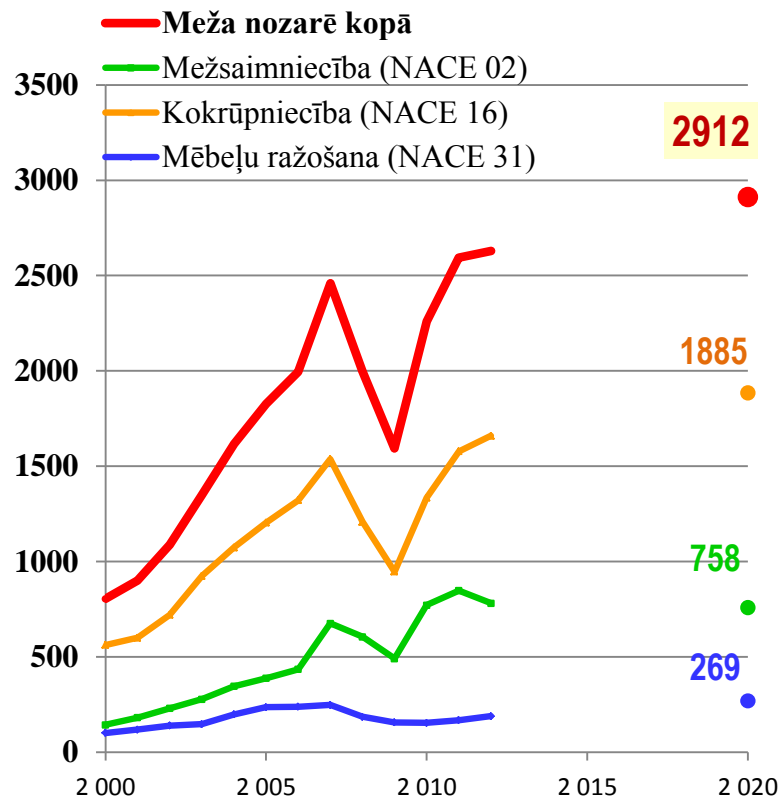
Meža nozares attīstības scenāriji

Optimistiskais

Pesimistiskais

Rīcības virzieni un politikas rezultāti 3.mērķis

➤ **Meža nozares izglītības attīstība**

Politikas rezultāti:

- izveidota meža nozares attīstības vajadzībām atbilstoša vidējās profesionālās izglītības sistēma ar darba tirgum atbilstošām apmācību programmām un infrastruktūru
- augstākās izglītības kvalitāte, studiju programmas un infrastruktūra atbilst meža nozares attīstības vajadzībām
- pieaugusi meža nozarē nodarbināto kompetence un produktivitāte
- jaunie speciālisti iesaistīti starptautiskās pieredzes apgūšanā starptautiskās organizācijās

Rīcības virzieni un politikas rezultāti 3.mērķis

➤ Sabiedrības un meža īpašnieku informēšana un izglītošana

Politikas rezultāti:

- uzlabojusies sabiedrības un pašvaldību izpratne par koksnes kā atjaunojama resursa priekšrocībām un meža nozares ieguldījumu tautsaimniecībā un sociālajā jomā,
- izveidota zināšanu pārneses un informācijas apmaiņas sistēma, pieaugusi meža īpašnieku informētība un zināšanas par privāto mežu apsaimniekošanu

Pamatnostādņu finansējums

- ELFLA (Lauku attīstības programma)
- Struktūrfondi (ERAF, SF)
- Valsts budžets (Likumā noteikto funkciju īstenošanai)
- Privātais finansējums (Attīstības līdzfinansējums, investīcijas tehnoloģiju attīstībā)

Turpmākās rīcības plānojums

- Meža departaments apkopo MKP priekšlikumus un komentārus par pamatnostādņu projektu līdz 17.decembrim
- Vides pārskata projekta un Pamatnostādņu sabiedriskā apspriešanas izsludināšana .Dokumentu projekti nosūtīti Vides pārraudzības valsts birojam, publicēti ZM mājas lapā un „Latvijas vēstnesis”
- Vides pārskata un Pamatnostādņu projektu sabiedriskās apspriešanas sanāksme 19.decembrī plkst.10
- Sabiedriskās apspriešanas rezultātu apkopošana 16.01.2015
- Vides pārskata un Pamatnostādņu projektu iesniegšana Vides pārraudzības valsts birojā 23.01.2015
- Pamatnostādņu iesniegšana VSS pēc Vides pārraudzības valsts biroja atzinuma saņemšanas ~2015.gada februāris

Paldies
par uzmanību!

